

Technoshamanisme

- fællestræk ved rave-kulturen og shamanistiske trance-ritualer

af Daniel Mark Christensen, DIEM 2015

Indhold:

⊕	Introduktion.....	2
⊕	Shamanistiske trancerytmer.....	3
⊕	Goa Trance: Hippiernes dansemusik.....	4
⊕	Ravekulturen og technoshamanisme.....	5
⊕	Technoshamanen Terence McKenna.....	6
⊕	Simon Posford's psykedeliske projekter.....	7
⊕	'Darkpsy' og nordens skovfester.....	8
⊕	“Skovtrance” og dansk technoshamanisme.....	9
⊕	Konklusion.....	10
⊕	Kildeliste.....	11

De velkendte pulserende, monotone basrytmer fra EDM-genrerne (*Electronic Dance Music*), så som techno, dance, trance og house, er ikke unikke for det 20. århundrede – de er tvært imod, som de følgende sider vil forsøge at belyse, lige så arkaiske som musikken selv. [1]

Lige såvel at EDM-musikken rummer flere kvaliteter end blot som lyttemusik, tyder meget på at de tidligste folkeslags musik ligeledes tjente en funktion udover ren underholdning og historiefortælling. De bygger nemlig begge på nøje udtænkte formularer som skal sætte lytteren i en hypnotisk tilstand og sende én på rejse ind i/ud af en selv. [2]

For at se denne sammenhæng mellem fortiden og nutiden er det nødvendigt at danne sig et indtryk af hvilken plads 'musik' og 'musikeren' havde hos forhistoriske kulturer.

Blandt de træk som er unikke for vores art findes musik og åndelighed og i de ældste religioner har disse været tæt forbundet. De første folk var *animister* – hvilket vil sige at de opfattede alt omkring dem som værende besjælet; i besiddelse af ånd eller bevidsthed. Derfor var det yderst vigtigt at folket holdt sig på god fod med ånderne og de afdøde, så enhver stamme havde derfor et individ som blev udnævnt til at agere mellemlid og typisk også *healer*, dog ikke kun begrænset til disse positioner. [3]

Eftersom vi ikke har et passende udtryk for en sådan person i den vestlige kultur har man adopteret det sibiriske ord *shaman* som stadig dækker meget bredt over alle verdens kulturer for et individ som er talerør og kommunikator for ånderne og som med deres hjælp kan helbrede og beskytte stammen mod onde og skadelige udefrakommende kræfter. [4]

For at opnå adgang til åndernes plan benytter shamanen teknikker til at inducere *trance*. Den Danske Ordbog definerer begrebet således:

Trance ['tʁɑŋsə]

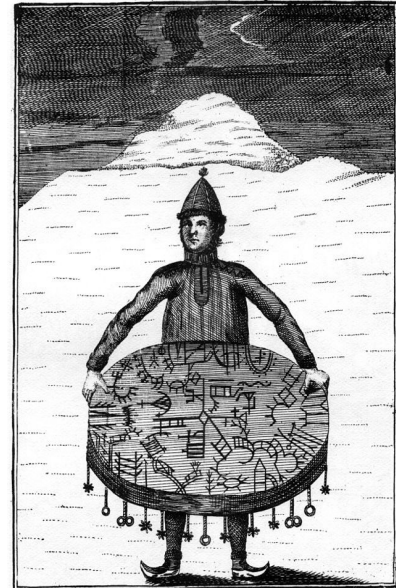
(fra engelsk *trance*, fra fransk *transe* 'overgang fra liv til død', latin *transire* 'gå over, overskride')
“en tilstand af henrykkelse eller ekstase, hvor bevidstheden er sat helt eller delvis ud af kraft, og hvorunder man kan være særlig modtagelig for åndelig påvirkning fx fremkaldt ved suggestion, ekstatiske ritualer eller af rusmidler.” [5]

“Begrebet benyttes særlig om den søvnlignende tilstand, som shamaner sætter sig i for at opnå kontakt med guder eller ånder, og som spiritistiske medier sætter sig i for at komme i kontakt med afdøde menneskers ånder.” [6]

Trancen er altså central for shamanens spirituelle virke og er et fællestræk for størstedelen af shamanistiske kulturer. Men midlet til at opnå trancetilstanden varierer; eks. indtagelse af psykoaktive eller giftige planter, fysisk eller mental udmattelse, faste og cølibat eller den måske hyppigste form: musik. [7]

Trommerytmer, *chanting* og dans er alle vigtige portaler til de paranormale virkeligheder. Antropolog Piers Vitebsky udtalte sig på dette område følgende:

“Oplevelsen af ånde verdenen i shamanismen er tæt knyttet til musik. I særdeleshed er der en stærk forbindelse mellem trancen og de monotone rytmer fra slagtojsinstrumenter. I praktisk talt alle områder hvor shamanismen findes, er trommen shamanens favorit-instrument par excellence.” [8]

Nordisk shaman eller 'noaide'.

En række teorier har været fremlagt i forsøget på at forklare vigtigheden af slagtojs i shamanistiske ritualer generelt. En af forklaringerne slår på det psykoakustiske fænomen som opstår når trommerytmens tempo lader shamanen træde ind i den ønskede hjernebølgetilstand (eng.: *brain wave state*) som svarer til den tilhørende frekvens. [9]

Forskeren Melinda Maxfield, som studerer de shamanistiske bevidsthedstilstande, kom frem til at en fast puls slået ved $4\frac{1}{2}$ gange pr. sekund var den mest effektive frekvens til at transportere en shaman ned i den dybeste trance. Det er ikke tilfældigt at $4\frac{1}{2}$ slag i sekundet, eller *cycles*, svarer til den trance-lignende tilstand i theta-frekvensområdet. Man oplever lign. effekt induceret af den konstante og rytmiske drone de tibetanske buddhister chanter som er ment til at transportere munkene og tilskuere ned i en lyksaglig og ekstatiske meditation. [10]

Et typisk sibirisk-shamanistisk ritual intensiveres langsomt indtil det gradvist involverer tilskuerne i den kollektive dans og sang. Når shamanen føler at publikum er med ham bliver han stadig mere aktiv og denne energi sendes tilbage igen og grænsen mellem performer og tilskuer udviskes. Bagefter udveksles de individuelle oplevelser, følelser og visioner som opstod under seancen mellem deltagerne. [11]

Denne form for kollektive aktivitet er urgammel og har uden tvivl styrket båndene samfundet.

I kølvandet på *The Summer of Love* i slut-60'erne og de tidlige 70'ere drog mange hippier til Indien for at udforske de spirituelle og kulturelle kvaliteter i regionen. Flere blev draget af Goa-områdets hvide strande, spirituelle mangfoldighed og omfangsrige brug af cannabis som stadig var lovligt indtil midt-halvfjerdserne. [12]

En af de som var med til at gøre Goa til den "hippie-hovedstad" som den senere blev kendt som var en dengang ung mand, i dag bedre kendt som Goa Gil, som tog fra San Francisco til Goa hvor han opdagede de hellige mænd som levede i og af skoven og drak "gudernes elixir".

Gil blev kort tid efter selv til *sadhu*, Baba Mangalanand, og arrangerede gennem 70'erne flere legendariske fester ved Ajuna – non-stop jams i måneskinnet og eksperimenter med psykedeliske stoffer og musik. [13]

For at give publikum mulighed for at feste uden afbrydelse i dagevis begyndte man på stranden i Goa at benytte to båndoptagere til at *DJ-mixe* musiknumre sammen, i starten primært psykedelisk rock.

Det første techno-musik som blev spillet i Goa var Kraftwerk i 1979 og *DJ Goa Gil* begyndte nu at gå mere over til at spille Electro-industrial og EBM som flød ud

Goa Gil med Albert Hofmann, LSD's fader. af Europa. [14]

I 90'erne opstod *Trance*-genren i Tyskland som var designet til at assistere *rave*-kulturen i deres indtag af MDMA/ecstasy som nu var vidt udbredt og gav lytteren et stærkt bånd til musikken og de andre *ravere*. [15]

På samme tid begyndte *Goa Gil* at eksperimentere med at sample fra genrer som: industrial, etno-techno, acid house og psykedelisk rock og skabte derved den famøse *Goa Trance* – *trance*-musik med en stærk spirituel "dialekt". Målet med musikken var at assistere danserne i at opnå en kollektiv tilstand af kropslig transcendens lig den fra de arkæiske shamanistiske ritualer, gennem hypnotiske, pulserende rytmer og melodier, typisk i et tempo omkring 130-150 bpm med en stigende intensitet gennem tracket. [16]

For Goa Gil var Goa Trance en logisk fortsættelse af det hippierne gjorde i 60'erne og 70'erne: "Den psykedeliske revolution døde i virkeligheden aldrig, den skulle blot om på den anden side af jorden på en forladt strand og der fik den lov til at udvikle sig og mutere uden pres fra regeringen eller medierne." [17]

I de tidlige 90'ere skød forskellige "rave klubber" op rundt omkring, især i Storbritannien, som konsekvens af lovforslaget som forbød afholdelsen af *raves*. Her så man en tendens i tematik og værdisæt blandt arrangører og deltagere, bl.a. klubber som *Return to the Source* og *Megatripolis*, som blandede "rave musik" og hedenske ritualer og indfødte værdier som udviklede sig til en løs bevægelse kaldet *technoshamanisme / technopaganisme*. [18]

Her blev den tranceinducerende tromme erstattet med EDM-genrernes monotone beats kombineret med digitaliserede stammerytmer og regnskovslyde; de psykotropiske 'lærerplanter' med syntetiske rusmidler så som LSD, MDMA og amfetaminer; shamanens ustyrlige ekstasedans med *raves* og skæret af de rituelle bål med med stroboskop- og laserlys. [19]

En af de offentlige personer som blev talsmand for "bevægelsen" var filosof, etnofarmakolog og historiker Terence McKenna som havde tilbragt 30 år i amazon-junglen blandt indfødte shamanistiske kulturer hvor han studerede deres brug af psykotropiske og helbredende planter og mixturer. Han holdt, indtil sin død i 2000, taler rundt omkring i hele verden om integreringen af de shamanistiske værdier i d. 21. århundrede.

Kvindelig raver iklædt et 'neo-tribal outfit'

Han kaldte denne tendens ('det moderne menneskes' søgen tilbage til de indfødte værdier) for *Den Arkæiske Genopblomstring* (eng.: *The Archaic Revival*) som også er titlen på hans 2. bog, hvori han beskriver årsagen til dette fænomen på følgende måde:

"Når en kultur er trængt op i en krog søger den tilbage til den seneste raske (eng.: sane) periode den kendte til. Og den seneste raske periode vi har kendt til er på sletterne i Afrika for 15.000 år siden, i vuggen på 'den hornede svampegudinde' før historiens indtog.

Før marcherende hære, før slaveriet og ejendom, før krigsførelse og fonetiske alfabeter og monoteisme. Før, før, før. Og det er hvor fremtiden tager os hen. For den hemmelige tro i det 20. århundrede er troen på det arkæiske, nostalgi efter stenalderen; hvilket giver os kropspiercinger, abstrakt ekspressionisme, surrealisme, jazz, raves og kaosteori. " [20]

Terence McKenna

McKenna blev en populær personlighed i den psykedeliske rave/trance scene i 90'erne og opførte hyppigt spoken word optrædelser til raves og bidrog til *psychedelic trance* og *goa trance*-albums af *The Shamen*, *Spacetime Continuum*, *Alien Project*, *Entheogenic*, *Shpongole* m.fl.

Han holdt også seminarer på psykedeliske festivaler og holdt en tale til indvielsen af den britiske "rave klub" *Return to the Source* som var med til at danne den technoshamanistiske bevægelse i England. [21]

Han så et stort potentiale i den psykedeliske rave/trance-kultur og så den technoshamanistiske "bevægelse" som forgangspersoner for genvindingen af de arkæiske værdier.

McKenna så også fællestræk ved rave-scenen og de shamanistiske tranceteknikker, udover de sociopsykologiske aspekter. Han sagde følgende om selve de musikalske kvaliteter i rave- og trancemusikken:

"Det særlige fokus [i rave-kulturen] på fysiologisk kompatible rytmer osv. er i virkeligheden genopdagelsen af lydens naturlige magi: at lyd, forstået korrekt, særligt perkussiv lyd faktisk kan ændre neurologiske tilstande og at store forsamlinger af mennesker som samles om tilstedeværelsen af denne slags musik skaber et telepatisk fællesskabsbånd som forhåbentligt er så stærkt at visionen kan bæres over på mainstream-samfundet.

Jeg mener at den ungdomskultur som dukker op i 90'erne markéerer en afslutning på årtusindet og den vestlige kultur og peger os i en helt ny og anderledes retning; at vi ankommer i det 3. årtusinde midt i en arkæisk genopblomstring (eng.: Archaic Revival) som vil betyde en genfødsel af disse fysiologisk bestyrkende rytmesignaturer, en ny kunst, en ny social vision, et nyt forhold til naturen, til kvindekønnet og til egoet. Alle disse tendenser er ved at bide sig fast og ikke et øjeblik for tidligt." [22]

I 1996 havde musikken ændret sig så meget fra sine “Goa-rødder” at termen Goa Trance ikke længere virkede egnet, så et nyt navn blev givet til genren: *psychedelic trance*, eller *psytrance* forkortet. For den gængse lytter vil genrerne nok virke utroligt ens men psytrance adskiller sig typisk fra Goa Trance ved at være mindre melodisk og mere dyster og monoton. [23]

En af de navne som ofte har fået æren for at være bag det første psytrance album er solo-projektet *Hallucinogen*, ledt af Simon Posford som senere stiftede Twisted Records som blev vært for flere af hans egne projekter udover *Hallucinogen* så som *Shpongle*, *Younger Brother* og *Prometheus*. [24]

Projektet *Shpongle* blev stiftet i 1996 bestående af Posford og Raja Ram som selv stod bag TIP (The Infinity Project) Records som var et af de større og mere velkendte Goa-Trance labels hvor også danske Henrik Munch fra DIEM udgav på, bl.a. som *The Deviant* i 1996. [25] Raja Ram var selv med i store Goa-projekter som *1200 Micrograms* og samarbejdede med bl.a. *Man With No Name*. [26]

Shpongles debut-album *Are You Shpongled?* udkom 1998 og anses af mange for at være med til at stifte Psybient-genren (sammentrækning af psychedelic og ambient). [27]

Shpongle live, New York 2011

Deres musik er stærkt influeret af psykedeliske oplevelser og skildrer disse med soniske teksturer og vokal-samples som refererer til bevidsthedsudvidelse, hallucinationer, ændrede sindstilstande osv. Bandet hyldede Terence McKenna og hans budskab, både op til og efter hans død i 2000, og brugte hyppigt samples fra hans forelæsninger bl.a. hvor han taler om hans oplevelser med stoffet DMT (dimethyltryptamin) som også er i drikken Ayahuasca, brugt af sydamerikanske shamaner. [28]

Det mest populære track fra deres første album, *Divine Moments of Truth* (forkortet D.M.T.) er en hyldest til stoffet og nummeret har en klar shamanistisk vibe over sig med stammesang og eksotiske rytmer blandet med psykedeliske synth-melodier hvilket generelt er musikkens varemærke: Posford's virtuose synthesizer-arrangementer, som kendt fra *Hallucinogen* og Raja Ram, med sin konservatoriebaggrund og sans for indkorporering af alskens world-musik elementer som tilsammen udgør et potent og “hallucinogent” mix som tager én på en rejse i indre og ydre rum. *Psychedelic trance* og *psybient/psychill* gør som regel i at blande både shamanistiske/worldmusik elementer og alien/space-tematik (i form af synth-lyde). [29]

Psytrance begyndte efter årtusindeskiftet at udvikle sig til nye subgenrer. I særligt Danmark, Tyskland og Rusland opstod genren *Dark psytrance* (sammentrukket til blot *Darkpsy*) som er en mørkere, hurtigere og mere eksperimenterende version af psytrance. [30]

I 2004 blev genren mere populær og er kun vokset lige siden bl.a. grundet de store festival-scener rundt omkring i verden. Dog er *Darkpsy* stadig en undergrundsgenre for de få dedikerede og forbliver tæt knyttet til de idéer som den udsprang fra, et opgør med den konventionelle psytrance – en slags “punk-rock” indenfor genren. [31]

I Danmark, særligt Moesgård ved Århus, blev *Darkpsy*-musikken spillet, primært af de labels og kunstnere som komponerede musikken, til såkaldte 'skovfester' hvor den blev dyrket for sin transformative virkning i nattens mørke, hvor den ledsaget af psykedeliske rusmidler sender deltagerne på dansegulvet på en rejse indtil solopgangen, typisk i forbindelse med stoffets aftagende virkning, giver en følelse af åndelig genfødsel, hvilket er et klassisk træk i alle shamanistiske retninger, et ekstatiske ritual som giver shamanen en død/genfødselsoplevelse. [32]

'Skovfest' i Moesgård skov, Århus

Særligt *Parvati Records* (DK) var med til at konservere genren og de lokale kunstnere og er kendt verden over for sin karakteristiske *darkpsy*-lyd og høje kvalitet.

DJ Giuseppe, stifter og ejer af *Parvati records*, citeres for at beskrive labelets lyd som følger: "*The sound of a typical Parvati artist is groovy, atmospheric and twisted. The sounds are organic and warm, with a good dose of feelings and last but not least with a strong drive!*" (*Giuseppe, 2013*). [33]

I kølvandet på skovfesterne udviklede *darkpsy*-genren sig til "*forest darkpsy*", også blot kaldet *forest trance* eller på dansk *skovtrance*. "Skovlyden" er ikke umiddelbart til at definere eller adskille fra regulær *darkpsy* men den er typisk mere organisk, ulmende og kompleks. Musikken er skræddersyet til psykedeliske oplevelser i skoven. [34]

Lyden blev primært udviklet af folk i Århus, af navne som *Grapes of Wrath*, *Jahbo/Meteloids*, *Annoying Ninjas* m.fl. og inspirerede bl.a. *Derango* som ses af mange som mestrene af skovtrance-lyden, med "shamanistiske" temaer inspireret af trips i naturen.

Der er opstået flere nordiske labels som preserverer denne lyd, som danske *Sanaton Records* og norske *Yggdrasil Records* som er drevet af folk fra *skovmiljøet*. [35]

Trance-musikeren *Megalopsy* har i sin beskrivelse af de forskellige psytrance-genrer beskrevet *skovtrance*-lyden på følgende måde (oversat fra eng. til dansk):

"Forest [dark psy] er flydende, organisk musik som splintrer og knager og sprækker hele vejen igennem. Navnet siger det hele: det hele handler om at skabe en atmosfære som giver følelsen af at blive slugt af skoven selv, som viser dig de mørke og lyse aspekter i naturen, naturkræfterne selv. Nogle gange behøver man ikke at bruge fuglesang, det er nogle gange muligt at få en synth til at transformeres om til en fugl. Der er masser af transformation i skov-musik, synths laves om til blade, kviste, vand etc.

"Parvati lyden" er hvad jeg vil kalde mere lineær og groovy skov-musik, færre lag og ingen bratte skift, næsten uden afbrydelser, bare mere "easy going" psykedelisk musik." [36]

Det er altså her tydeligt at der i det psykedeliske miljø og i rave/trance-kulturen eksisterer klare paralleller til de “før-kristne” og shamanistiske trance-ritualer.

Den tendens vi ser i undergrundsmiljøerne og i “trance-kulturen” er en tilbagevenden til naturen, hvor mysteriet stadig lever – der hvor shamanen altid har vendt kursen mod når det var nødvendigt at “træde ud af sig selv” ved hjælp af trommens monotone puls.

Siden *det store flip* i 60-70'erne har vi higit efter disse arkæiske oplevelser og forbindelsen til naturen. Det som Goa-festerne satte i gang i 90'erne ser det nu ud til at vi har videreført her i norden med vores egen variant af den technoshamanistiske kultur med “skov-trancen”.

“Hvad den arkæiske genopblomstring [eng.: The Archaic Revival] står for er shamanisme, ekstase, orgiastisk seksualitet og besejringen af folkets tre største fjender: hegemoni, monogami og monotoni! Det er en oplevelse af det levende faktum af planetens formål. Og uden den oplevelse vandrer vi i ørkenen af falske idéer. Men med den oplevelse kan selvets kompas stilles og det er selve idéen; at regne ud hvordan selvets kompas kan stilles gennem fællesskab, gennem ekstatisk dans, gennem psykedelika, seksualitet, intelligens, intelligens! Dette er hvad vi behøver for at kunne flygte fremad mod 'hyperspace'.” [37]

'O.Z.O.R.A. Festival 2014'

Kildeliste:

- 1: “*Altered States During Shamanic Drumming: A Phenomenological Study*” (2010)
af Anette Kjellgren & Anders Eriksson, ISSN 1321-0122
- 2: http://en.wikipedia.org/wiki/Shamanic_music#Shamanic_and_musical_performance
- 3: <http://en.wikipedia.org/wiki/Shamanism>
- 4: <http://en.wikipedia.org/wiki/Shamanism#Etymology>
- 5: <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=trance>
- 6: <http://da.wikipedia.org/wiki/Trance>
- 7: <http://en.wikipedia.org/wiki/Shamanism#Practice>
- 8: “*Trance-gression: Technoshamanism, Conservatism and Pagan Politics*” (2010)
af David Green (p. 208)
- 9: http://en.wikipedia.org/wiki/Shamanic_music#Shaman.27s_drum
- 10: “*Effects of Rhythmic Drumming on EEG and Subjective Experience*”, (2006)
af Melinda C. Maxfield, Ph.D.
- 11: “*Trance-gression: Technoshamanism, Conservatism and Pagan Politics*” (2010)
af David Green (p. 209)
- 12: http://en.wikipedia.org/wiki/Psychedelic_trance#Origins
- 13: http://en.wikipedia.org/wiki/Goa_Gil
- 14: http://en.wikipedia.org/wiki/Goa_trance
- 15: *Time Out: Mumbai and Goa*. Time Out Guides Ltd. London. 2011 pg. 184
- 16: http://en.wikipedia.org/wiki/Goa_trance#Sound
- 17: http://en.wikipedia.org/wiki/Goa_Gil
- 18: “*Trance-gression: Technoshamanism, Conservatism and Pagan Politics*” (2010)
af David Green (p. 207)
- 19: “*Trance-gression: Technoshamanism, Conservatism and Pagan Politics*” (2010)
af David Green (p. 209)
- 20:
https://www.erowid.org/culture/characters/mckenna_terence/mckenna_terence_alien_dreamtime.shtml

- 21: http://en.wikipedia.org/wiki/Terence_McKenna#Public_speaking
- 22: https://www.erowid.org/culture/characters/mckenna_terence/mckenna_terence_re_evolution.shtml
- 23: http://en.wikipedia.org/wiki/Psychedelic_trance#Related_subgenres
- 24: *“Psychedelic Trance : A case study of the production technique for its sub-genre Forest Psytrance”* by Bishal Gurung (p. 6)
- 25: <http://www.discogs.com/artist/344184-Henrik-Munch>
- 26: [http://en.wikipedia.org/wiki/Raja_Ram_\(musician\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Raja_Ram_(musician))
- 27: <http://en.wikipedia.org/wiki/Shpongle>
- 28: <http://en.wikipedia.org/wiki/Shpongle>
- 29: <http://en.wikipedia.org/wiki/Shpongle>
- 30: http://en.wikipedia.org/wiki/Psychedelic_trance#Dark
- 31: http://en.wikipedia.org/wiki/Psychedelic_trance#Dark
- 32: <http://www.shamanism.dk/blessedbymoon.htm>
- 33: *“Psychedelic Trance : A case study of the production technique for its sub-genre Forest Psytrance”* by Bishal Gurung (p. 7)
- 34: *“Psychedelic Trance : A case study of the production technique for its sub-genre Forest Psytrance”* by Bishal Gurung (p. 7)
- 35: <http://www.darkprisma.com.ar/Megalopsy/darkpsy.txt>
- 36: <http://www.isratrance.com/interviews/megalopsy-i60.html>
- 37: http://deoxy.org/t_adt.htm